

Till Allsvenska riksdagsgruppen

Svenska pensionärsförbundet är en växande organisation och har nu ca 20000 medlemmar. Intressebevakningen är en av förbundets viktigaste uppgifter. Många aktuella frågor i riksdagen just nu berör på olika sätt den äldre befolkningen. Här vill vi fästa er uppmärksamhet vid några, som är speciellt viktiga.

1. Med stor oro har vi noterat att svårigheterna att få vård på svenska ökar om lagförslaget om full jour vid våra nuvarande centralsjukhus godkänns i föreslagen form. Detta skulle speciellt drabba de svenskspråkiga i Österbotten. När ingen tillförlitlig utvärdering gjorts av hur den svenska servicen påverkas, vet vi inte vilka konsekvenserna blir på annat håll heller.

Svenska pensionärsförbundet anser att

- riksdagen bör kräva att en noggrann språkutvärdering görs innan lagförslaget godkänns, samt att
  - riksdagen beslutar att Vasa Centralsjukhus får rätt till full jour.
2. Konsekvenserna av regeringens planer på att radikalt förändra den kommunala och regionala förvaltningen och att flytta över ansvaret för social- och hälsovården från kommunerna till landskapen, är fortfarande till stora delar oklara. Detta gäller också äldreomsorgen. Vården av äldre är i högsta grad individuell och därmed också lokal. Landskapen är ju olika, också till storleken. I t.ex. Nyland, med 1,6 milj. invånare, kommer besluten att fattas långt från dem som behöver äldreomsorg. I en så stor organisation kan också mindre grupperns särbehov bli åsidosatta. Både erfarenheten och forskningen visar att äldre människor tenderar att glömma språkkunskaper, så att de till slut behärskar bara det först inlärd språket. Många äldre svenskspråkiga har inte ens lärt sig finska. Redan nu har vi exempel på att samkommuner placerat enspråkiga, svensktalande äldre i enspråkigt finska vårdmiljöer. Den risken ökar när förvaltningsenheterna blir större. T.ex. i Sverige hade landstingen för en tid ansvaret för äldreomsorgen, men det flyttades tillbaka till kommunerna för att kunna garantera kvaliteten. Också i de övriga nordiska länderna har kommunerna ansvaret för äldreomsorgen.

Den stora strukturella förändringen av kommunal- och regionalförvaltningen innebär att avståndet mellan medborgare och beslutsfattare ökar, vilket innebär en kännbar försvagning av medborgarnas inflytande på den service som produceras i regionerna. När ansvaret för social- och hälsovården flyttas från kommunerna till landskapen, förlorar kommunerna ca 60 % av sin budgetmakt.

Då landskapen i huvudsak kommer att finansiera verksamheten med statsstöd, flyttas den reella makten från kommunerna till staten, till en mindre del till landskapen. Kommunernas ställning är stark i vår lagstiftning, börjandes från grundlagen. Det måste anses tveksamt om en så här stor minskning av kommunernas beslutanderätt kan ske i enkel lagstiftningsordning.

Svenska pensionärsförbundet anser att

- ansvaret för äldreomsorgen också i framtiden i huvudsak borde finnas hos kommunerna,
  - riksdagen noggrant bedömer konsekvenserna av de planerade förändringarna med tanke på medborgarnas inflytande
  - en enkel lagstiftningsordning knappast är möjlig om kommunernas makt minskas så kännbart, samt att
  - nya kanaler för kontakt mellan brukare/medborgare och beslutsfattare måste skapas.
3. Besluten om att sänka både garantipensionen och folkpensionen, samt att samtidigt höja egenandelen av kostnaderna när det gäller vård, mediciner och transporter, drabbar speciellt pensionärer med små inkomster. De pensionärerna har ju ingen möjlighet till nya inkomster. För dem betyder de här åtgärderna en direkt sänkning av en redan låg levnadsstandard. Också om ekonomin är ansträngd, borde inte de svagaste få drabbas.

Svenska pensionärsförbundet anser att

- sänkningen av garanti- och folkpensionerna samt höjningen av egenandelarna när det gäller kostnaderna för vård, medicin och transporter borde omprövas.

4. Regeringen planerar att införa ett system med e-postlådor för medborgarna. Ett sådant system skulle säkert underlätta kontakterna mellan myndigheterna och medborgarna och är därför välkommet. Många pensionärer har inte dator eller nätanslutning och har inte heller kunskaper, som behövs, för att kunna utnyttja servicen. För att en jämlik service skall kunna garanteras dessa, bör de ha rätt till service per vanliga brev. En rätt lång övergångstid behövs med tanke jämlikhet i servicen. Redan nu är det svårt att få service över nätet på svenska. Ansvariga bör se till att all information och alla blanketter finns också på svenska.

Svenska pensionärsförbundet anser att

- pensionärer, som så önskar, också i fortsättningen bör bli betjänade med vanliga brevfrändelser och att övergångstiden till en e-postlåda för alla blir tillräckligt lång, samt att
- all information och alla blanketter bör finnas också på svenska.

5. När antalet pensionärer ökar och när avsikten är hålla institutionsboendet nere, ökar behovet av anpassade bostäder och olika slag av boendeformer. Nya bostäder behövs och gamla bör ändras så att de fyller kraven på bekvämlighet när den personliga rörligheten minskar. Redan kostnaderna för att installera hissar och ändra våtutrymmena enligt pensionärernas behov, kräver kostnader för flera hundra miljoner.

Att bo hemma låter som en vackrare tanke än vad den kan vara i verkligheten. När en gammal pensionär inte längre kan röra sig utanför bostaden på egen hand, och när de sociala kontakterna har blivit färre, kan boendet i ensamhet leda till sämre livskvalitet, depressioner och allmän ohälsa. Mera resurser till hemvården är nödvändig med tanke på livskvalitet för de äldre som bor i sin bostad. Samtidigt ökar också behovet av sådan verksamhet, som pensionärernas organisationer bedriver. Tredje sektorn kommer att spela en allt större roll när det gäller att bryta ensamheten, skapa sociala kontakter och hålla igång verksamheter för äldre, som är meningsfulla och stimulerande.

Svenska pensionärsförbundet anser att

- riksdagen i sin långsiktiga politik bör uppmärksamma behovet av bostäder, anpassade för de äldres behov
- hemvården får tillräckliga resurser, samt att

- tredje sektorn och det frivilliga arbetet uppmuntras att utveckla nya verksamhetsformer, som kompletterar den service samhället står för.
6. Närståendevården spelar redan nu en stor roll, och den kommer säkert att växa. För samhällsekonomin är närståendevården fördelaktig, men säkert också i de flesta fall för dem som får vård. Ersättningen till vårdarna är fortfarande blygsam och möjligheterna till avlastning ofta begränsade. Också inom närståendevården är någon form av kvalitetskontroll nödvändig. Är närståendevården långvarig, kan slitningar uppstå, och då är den svagare parten oftast den som lider.

Svenska pensionärsförbundet anser att

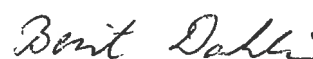
- utvecklingen av ett enhetligt nationellt system för närståendevården bör påskyndas
- ersättningarna höjs så snart det finns möjligheter, samt att
- behovet av avlastning analyseras med jämna mellanrum och att avlastning fås tillräckligt ofta med tanke på kvaliteten i vården.

Helsingfors 2.12.2016

Svenska pensionärsförbundet rf

Ole Norrback
förbundsordförande

Berit Dahlin
verksamhetsledare

Bilaga: Svenska pensionärsförbundets utlåtande om förändringar av social- och hälsovården.